

16. Ministerská konferencia Pompidou Group pri Rade Európy

Eleonora Kastelová, stály korešpondent PG pri RE

V dňoch 19.-20.novembra 2014 sa v Štrasburgu, v sídle Rady Európy, uskutočnila avizovaná 16. Ministerská konferencia skupiny Pompidou (ďalej len *PG – Pompidou Group*). Na konferencii sa zúčastnili zástupcovia z 50 štátov (členských a pozorovateľov) ako aj zástupcovia medzinárodných organizácií EMCDDA, UNODC, Europol, Eurojust, OSCE, a WHO, ďalej Bosna a Hercegovina ako nový členský štát PG od januára 2015. Mexiko získalo na konferencii formálny štatút pozorovateľa.

16. Ministerská konferencia PG bola programovaná pod názvom „Nové generácie – výzvy pre existujúce drogové politiky“ (New generations – challenges for existing drug policies)

Z programu konferencie vyberáme:

V roku 2016 sa uskutoční všeobecné Valné zhromaždenie OSN (podujatie je známe ako UNGASS 2016). Vo všeobecnej diskusii – ako PG pri RE prispeje k tomuto svetovému podujatiu zameranému na problematiku zneužívania sa reagovalo na vedúci príspevok bývalej ((1999), švajčiarskej prezidentky Ruth Dreifusovej zdôrazňujúci ľudské práva a právo každého závislého človeka na adekvátnej zdravotnej starostlivosti/liečbu (vrátane substitučnej liečby), pričom práve tento **dôraz na ľudské práva – vyplývajúci z posolania Rady Európy – je a bude nosným posolstvom skupiny.**

Súhrnná správa o plnení Pracovného programu skupiny Pompidou 2011 – 2014 (zverejnená v AJ) reflektovala aktivity a výstupy skupiny, ktorú riadilo francúzske predsedníctvo a Malta ako pod predsednícka krajina.

Od ostatnej (15-tej v roku 2010) ministerskej konferencie sa aktivity PG členia na tzv. stále platformy/formáty – 8 tematických okruhov/formátov (*zavádzanie a rozvoj národných drogových politík; vzdelávanie v oblasti drogových politík ; „Airports “; Medzinárodná sieť pre kontrolu prekurzorov; Mediteránska skupina; Spolupráca so štátmi juhovýchodnej Európy - SEE, sieť EXASS /výmena informácií a odborných stáží; opatrenia trestnoprávneho systému pre závislé osoby vo výkone trestu; Európska cena prevencie).*

Okrem týchto stálych formátov, (z ktorých je pre Slovenskú republiku¹ zaujímavé zastúpenie minimálne v medzinárodnej skupine pre kontrolu prekurzorov krajiny môžu prostredníctvom stálych korešpondentov nominovať odborníkov² do tzv. *ad hoc* skupín - SR má aktuálne zastúpenie prostredníctvom odborníka z Národnej kriminálnej agentúry v *ad hoc* expertnej skupine pre internetovú kriminalitu – Cybercrime (obchod s drogami na internete).

Voľba nového predsedníctva a orgánov PG.

¹ SR ako členská krajina EÚ musí postupne implementovať a harmonizovať svoju drogovú politiku na tejto úrovni

² SR má aktuálne zastúpenie prostredníctvom odborníka z Národnej kriminálnej agentúry v *ad hoc* skupine pre internetovú kriminalitu – Cybercrime (obchod s drogami na internete)

Z prítomných 34 členských krajín skupiny Pompidou (celkovo 36) výrazná väčšina (29 členov) v tajnej voľbe zvolila **Nórsko ako predsednícku krajinu na ďalšie štvorročné obdobie - t.j. do roku 2018**. Nórsko spolu so Švajčiarskom sú najvýraznejší darcovia tzv. dobrovoľných príspevkov³ prevzalo predsednícky post osobou štátnej tajomníčky Ministerstva sociálnych vecí pani Astrid Nøklebye Heiberg. Pani Lilly Ottesen sa stala šéfkou stálych korešpondentov a pán Torbjørn Brekke stálym korešpondentom zastupujúcim Nórsko.. Po odstúpení Turecka, ktoré sa stalo členom Byra, bolo za podpredsednícku krajinu na ďalšie 4 roky zvolené jednohlasne Taliansko. (Patrizia de Rose ako podpredseda PG a pani Elizabetta Simeoni ako vice-predseda skupiny Stálych korešpondentov.)

Kancelária stálych korešpondentov (Byro) sa rozšírila na 11 členov – okrem predsedníckej a podpredsedníckej krajiny, generálneho sekretára PG, sú členmi exekutívy Stálych korešpondentov Rakúsko, Belgicko, Grécko, Malta, Poľsko, Ruská federácia, Slovinsko a Turecko. Byro Stálych korešpondentov bude v nasledujúcom štvorročnom období dohliadať na plnenie pracovného programu PG. Prvé stretnutie Byra Stálych korešpondentov sa uskutoční už v januári 2015⁴, aby na základe výstupov z prípravných stretnutí⁵ pripravilo obsahovo niekoľko výročných akcií (skupiny Airports - General Aviation, Precursor Net a Cybercrime), ktoré sa uskutočnia na jeseň v roku 2015.

76 zasadnutie Stálych korešpondentov je predbežne naplánované na 27-28 mája 2015 v Štrasburgu. K zmene dochádza aj na poste generálneho tajomníka PG p.Patricka Pennicka, ktorý v rámci RE prevzal inú riadiacu funkciu a bude nahradený p.Janom Malinowskim.

Národné príspevky, resp. príspevky z medzinárodných zdrojov na tému „**Nové generácie – výzvy pre existujúce drogové politiky**“ odznali podľa programu až v druhej časti konferencie a vo väčšine prípadov aj vo vyhradenom krátkom časovom priestore reflektovali túto myšlienku v sociálno-ekonomickom a filozofickom kontexte problematiky (nezamestnanosť a bezperspektívnosť mladých ľudí, kríza rodiny, kríza hodnôt a na druhej strane enormný tlak na výkonnosť a úspešnosť), ktorej vonkajším prejavom je užívanie a zneužívanie psychoaktívnych látok, ohrozenie verejného zdravia a ohrozovanie zdravia jednotlivcov, sociálne dôsledky a organizovaná kriminalita v obchodovaní s nelegálnymi látkami a tzv. novými psychoaktívnymi látkami.

V závere prvého rokovacieho dňa – 19.11.- sa uskutočnilo udeľovanie **troch cien Európskej ceny prevencie 2014** – cena je 5.000 €, ktorú dostáva mladý kolektív/jednotlivec za realizovaný preventívny projekt určený mladým ľuďom. Predseda mládežníckej poroty Lukas Wagner z Rakúska odovzdal ocenenie a finančnú odmenu mladým ľuďom z Francúzska, Portugalska a Chorvátska.

Druhý rokovací deň sa niesol už v rézii nového predsedníctva PG Nórska a pozdravných príhovorov vedúcich národných delegácií, ktoré využili najmä zástupcovia z nečlenských štátov EÚ a štátov mimo geografickej Európy (Izrael, Turecko, Mexiko, Maroko, Tunis) a v krátkosti aj informovali o pokroku, ktorý dosiahli ich krajiny vo vnímaní osôb závislých na psychoaktívnych látkach a následných opatreniach (čo v praxi znamená uznanie ľudí užívajúcich drogy ako chorých/pacientov a poskytovanie adekvátnej/finančne dostupnej liečby a následnej rehabilitácie).

³ napr. na špecifické aktivity – ad hoc - v rámci Pracovného programu PG 2015-2018 prispeje Nórsko okrem povinného príspevku (v rôznej výške, odvíja sa od veľkosti krajiny/ ekonomickej prosperity krajiny) aj ďalším dobrovoľným príspevkom vo výške 1,6 Mio NOK. Povinný príspevok SR do PG predstavuje podľa informácie Stálej misie SR pri RE cca 10.000 € v rámci celého rozpočtu pre všetky aktivity v rámci Rady Európy.

⁴ 27.januára 2015

⁵ k výročnému stretnutiu členov siete pre prekursorov (november 2015) a Cybercrime expertov- september 2015

Zaujal príspevok Nórska, ktoré informovalo o opatrení – vzhľadom na vysoký počet intoxikovaných osôb, vrátane fatálnych intoxikácií heroínom – poskytovania Naloxon-u, využívaného pre svoje antagonistické účinky pri intoxikáciách opioidmi a tento liek poskytujú nielen osobám so závislosťou od opioidov, ale aj im blízkym ľuďom, aby mohli intervenovať v prípadoch predávkovania a intoxikácie. Ide o kvalitatívne vysokú úroveň opatrenia na znižovanie škodlivých následkov užívania drog – harm reduction - ktorú možno vnímať na škále od žiadnych opatrení typu harm-reduction, cez poskytovanie substitučnej liečby, programov výmeny ihl/striekačiek, poskytovania substitučnej liečby vo väzniciach, k tzv.injection rooms/mobilných či stálych, až k poskytovaniu liekov, ktoré sú schopné zvrátiť účinky predávkovania jednak samotným užívateľom opioidov, ale aj ich blízkym osobám, aby mohli zasiahnuť ako prvá pomoc.

Vyššiu prepojenosť a súčinnosť (kohéziu, koherenciu) opatrení – najmä pokiaľ ide o prevenciu, liečbu a rehabilitáciu a činnosť ďalších „drogových“ služieb má zaručiť modifikovaná česká národná stratégia, ktorej filozofiu už schválila vláda ČR (október 2014), keď rozšírila pôsobnosť *Rady vlády pro protidrogovou politiku* o problematiku alkoholu, tabaku a hazardného hráčstva. V tejto súvislosti je potrebné zmieniť, že okrem toho, že v ČR dostávali štátne dotácie na výkon prevencie, liečby/terapie, rehabilitácie a harm-reduction v oblasti nelegálnych drog certifikované/akreditované subjekty - čo znevýhodňovalo subjekty poskytujúce služby osobám závislým na alkohole, postihnutých tabakizmom a gamblerov – zohrala úlohu aj účasť Česka na výskumnom projekte PG identifikujúcom indikátory v národných stratégiách týkajúcich sa celej škály psychoaktívnych látok. Štúdia mapovala prepojenosť jednotlivých politík (nelegálne drogy, alkohol, tabak), pričom v ČR absentovala osobitná stratégia pre problémy s alkoholom a tabak bol riešený na nižšej úrovni. Na prvej etape výskumu participovalo/prihlásilo sa aj Slovensko – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie Úradu vlády SR - ešte v pozícii nadrezortnej drogovej štruktúry (v roku 2012) so štartovacou výhodou troch národných programov/akčných plánov pre nelegálne drogy, problémy s alkoholom a problematiku fajčenia a existujúcou prepojenosťou opatrení v oblasti prevencie a liečby. Od roku 2013 kedy prišlo k presunu pôsobností pre drogovú problematiku z centrálnej úrovne na rezortnú sa už Slovensko na analýzach projektu „Coherence Policy Markers for Psychoactive Substances⁶“ nezúčastňovalo.

Na záver druhého dňa 16. Ministerskej konferencie delegáti aklamačne prijali:

Pracovný program PG na obdobie 2015-2018 a Deklaráciu ministrov

V oboch dokumentoch sa konštatovalo, že:

- pokračuje vysoká úroveň dostupnosti drog a užívania legálnych a nelegálnych psychoaktívnych látok, zdravotné a sociálne dôsledky užívania drog vrátane úmrtí,
- kontinuálne rastie počet nových psychoaktívnych látok, ktoré nie sú kontrolované medzinárodnými dohodami
- komunikačné technológie majú výrazný dopad na dostupnosť /obchodovanie a distribúciu psychoaktívnych látok
- globálna finančná a ekonomická kríza v Európe a následné úsporné opatrenia môžu viesť k podceňovaniu následkov užívania drog/psychoaktívnych látok na zdravie jednotlivca a dopadov na verejné zdravie

⁶ Muscat R.,Pike B. et.al (2014): Coherence Policy Markers For Psychoactive Substances, PG at Council of Europe , Strasbourg ,ISBN 978-92-871-7928-9. 262 pp.

- riziko diskriminačného postoja voči osobám, ktoré užívajú drogy môže negatívne ovplyvňovať aktivity súvisiace so znižovaním dôsledkov užívania drog, liečbu a sociálnu reintegráciu.

Tematické priority nového pracovného programu PG 2015-2018 „Drogová politika a ľudské práva : nové trendy v globálnom kontexte“ možno definovať ako :

- vyzdvihnutie ľudských práv do popredia drogových politík;
- analýzu koherencie⁷ politík , ich nákladovosti – efektívnosti vynakladaných prostriedkov, dopadov a potenciálne škodlivých následkov drogových politík;
- zameranosť na meniace sa spôsoby užívania drog, drogy samotné a kontext užívania, výrobu a ponuku drog;
- identifikáciu možností a výziev (pre drogovú politiku), ktoré prináša internet.

Bratislava december 2014

⁷ Policy Coherence is defined by the OECD as the systematic promotion of mutually reinforcing policy actions across government departments and agencies creating synergies towards achieving the agreed objectives. Within national governments, policy coherence issues arise between different types of public policies, between different levels of government, between different stakeholders and at an international level.